

Startnotitie Nota Verbonden partijen.

Inleiding.

Het onderwerp Verbonden partijen staat volop in de belangstelling. Veel gemeenteraden hebben, het gevoel grip en sturing op samenwerkingsverbanden te verliezen. De gemeenteraden ervaren een grote afstand tot samenwerkingsverbanden. De gemeenteraad blijft echter verantwoordelijk voor de op afstand geplaatste taak.

De afgelopen periode zijn er verscheidene rapporten over dit onderwerp verschenen. Niet alleen de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft zich over dit onderwerp gebogen ook diverse rekenkamercommissies hebben hierover gerapporteerd. In dit verband verwijzen wij onder meer naar het rekenkameronderzoek van onze rekenkamercommissie HLN "Samen naar beter" uit 2016.

De noodzaak en aanleiding om nu een startnotitie voor een nota Verbonden partijen op te stellen komt dus voort uit diverse ontwikkelingen.

De op te stellen nota Verbonden partijen zal handvatten moeten aanreiken, zodat de nu ervaren afstand omgezet kan worden in nabijheid en blijvende betrokkenheid van onze gemeenteraad bij de verbonden partijen.

Wettelijk kader samenwerking met verbonden partijen.

Samenwerken dan wel participeren in de vorm van verbonden partijen kan de gemeente doen via de Gemeentewet en de Wet gemeenschappelijke regeling.

Gemeentewet.

In de Gemeentewet (artikel 160) is bepaald dat:

- het college bevoegd is te besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen en deze uit te voeren (artikel 160, lid 1, sub e van de Gemeentewet);
- het college slechts besluit tot oprichting van en participatie in:
  - Stichtingen;
  - Maatschappen;
  - Vennootschappen;
  - Verenigingen;
  - Coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen,

indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang.

Het besluit wordt niet genomen dan nadat de gemeenteraad een ontwerpbesluit is toegezonden en hij zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college heeft kunnen brengen (artikel 160, lid 2 van de Gemeentewet).

Wet gemeenschappelijke regelingen.

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is het wettelijk kader voor de vrijwillige samenwerking tussen gemeenten voor de uitvoering van lokale taken.

Op grond van artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn de volgende gemeenschappelijke regelingen mogelijk:

a) *Openbaar Lichaam*

Het openbaar lichaam (art. 8 lid 1 Wgr) is de zwaarste variant. Het belangrijkste kenmerk van het openbaar lichaam is dat een openbaar lichaam over rechtspersoonlijkheid beschikt en dus zelfstandig in het maatschappelijk verkeer kan optreden. De deelnemende gemeenten en provincie kunnen krachtens de gemeenschappelijke regeling bevoegdheden van regeling en bestuur overdragen aan het openbaar lichaam.

b) *Gemeenschappelijk Orgaan*

Een gemeenschappelijk orgaan (art. 8 lid 2 Wgr) kan als alternatief voor het openbaar lichaam worden ingesteld. In dergelijke gevallen gaat het vooral om regelingen van eenvoudige aard. Een gemeenschappelijk orgaan bezit geen rechtspersoonlijkheid en kan dus bijvoorbeeld geen eigen personeel in dienst nemen, bovendien betekent dit vermogensrechtelijk dat de financiële gevolgen van het handelen van het gemeenschappelijk orgaan (hoofdelijk) worden toegerekend aan de deelnemende partijen. Een tweede verschil ten opzichte van een openbaar lichaam is dat aan een gemeenschappelijk orgaan geen regelgevende bevoegdheid kan worden gedelegeerd, hooguit beschikkingsbevoegdheden.

c) *Centrumgemeente*

In deze constructie (art. 8 lid 3 Wgr) wordt (doorgaans) één gemeente aangewezen die namens de deelnemende gemeenten bepaalde bevoegdheden van die deelnemende partijen uitoefent. Een centrumconstructie heeft geen eigen rechtspersoonlijkheid.

d) *Bedrijfsvoeringorganisatie*

De bedrijfsvoeringorganisatie (art. 8 lid 3 Wgr) kan uitsluitend worden ingesteld bij zogenoemde collegeregelingen, regeling waaraan uitsluitend colleges van burgemeester en wethouders deelnemen. Daarmee is de samenwerking per definitie beperkt tot uitvoering of bedrijfsvoering, de wettelijke verantwoordelijkheden van dat college.

e) *Regeling zondermeer*

Een "regeling zonder meer" of lichte regeling is een overeenkomst aangaan op basis van de Wgr, waarbij geen van de overige varianten in het leven is geroepen. Deze vorm is niet expliciet in de Wgr geregeld, maar wordt ook niet door de Wgr uitgesloten. Feitelijk komt deze vorm van samenwerking neer op een enkele afspraak tussen bestuursorganen; een daadwerkelijke organisatievorm kan deze variant niet worden genoemd.

Verbonden partijen in de gemeentebegroting.

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) is daarnaast bepaald dat de begroting een paragraaf moet bevatten inzake verbonden partijen.

Deze paragraaf bevat ten minste;

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen; en
- een overzicht van de verbonden partijen.

Grip op de Verbonden partijen.

Deelnemen in een verbonden partij is één van de vele manieren waarop wij een publiek belang kunnen realiseren.

De taken van de verbonden partijen zijn vooral uitvoeringsgericht en sluiten voor wat betreft de taakverdeling tussen gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders, dan ook aan bij de taken van het college. Bij het college ligt dan ook de primaire verantwoordelijkheid voor de relatie met de Verbonden partijen.

Dit laat uiteraard onverlet de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad rondom de kaderstelling / hoofdlijnen van het beleid die ook voor Verbonden partijen en de wijze waarop het college richting geeft aan de samenwerking binnen de Verbonden partijen.

Verder is het van belang te vermelden dat de gemeenteraad een toetsende en controlerende rol heeft en vanuit die toetsende en controlerende rol – via het college van burgemeester en wethouders – invloed kan aanwenden op de activiteiten die door de Verbonden partij worden uitgevoerd.

Dit element van politieke sturing en controle op de belangen van de individuele gemeenten die Verbonden partijen behartigen moet worden verbeterd. De instrumenten daarvoor moeten in beeld zijn, zodat bijvoorbeeld onderscheid wordt gemaakt in een zwaar of minder zwaar belang en meer of minder politieke sturing en controle. Daarnaast brengen wij in de Nota Verbinden partijen zowel de financiële als bestuurlijk organisatorische risico's van Verbonden partijen in beeld.

In de Nota Verbonden partijen op te nemen elementen.

In de nota Verbonden partijen zal het beleid en het beheerinstrumentarium worden weergegeven van Hillegom met betrekking tot verbonden partijen.

De nota zal inzicht geven in c.q. een kader vastleggen en vormen voor:

- ✓ het aangaan, verlengen en beëindigen van samenwerkingen;
- ✓ de wijze waarop de meerwaarde en/of doel van de regeling in beeld wordt gebracht;
- ✓ de vorm in welke deze samenwerkingen plaatsvinden;
- ✓ heldere doelstellingen/kaderstelling voor hoofdlijnen per beleidsterrein/regeling;
- ✓ de visie op en concrete toepassing van de governance (sturen, besturen, beheren en controleren) van verbonden partijen;
- ✓ de grip op doel, output, outcome, kwaliteit continuïteit risico en risicospreiding;
- ✓ de wijze van gemeentelijke vertegenwoordiging;
- ✓ de rolverdeling tussen gemeenteraad en college;
- ✓ het beheer-, toezicht en control instrumentarium; en
- ✓ de informatieverstrekking van college aan gemeenteraad.

De vast te stellen nota Verbonden Partijen heeft uiteindelijk een zelfstandige kaderstellende rol. Dat betekent dat na vaststelling en toepassing van de Nota Verbonden partijen de paragraaf Verbonden partijen in de gemeentebegroting zich kan beperken tot de hoofdlijnen en de stand van zaken met betrekking tot het beleid.

In overleg met de regiogemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen is afgesproken toe te werken naar één nota over de Verbonden partijen waarbij vanzelfsprekend ruimte is voor lokale aspecten en of afwijkingen.

Betrokkenheid van de raad bij voorbereiding Nota Verbonden partijen.

Bij de verdere uitwerking en opstelling van de Nota verbonden partijen kunnen wij ons voorstellen dat ter voorbereiding een presentatie / workshop voor uw raad wordt georganiseerd waarin:

- (achtergrond)informatie wordt verstrekt over de verschillende inhoudelijke thema's die in de nota worden opgenomen;
- Uw raad wordt bevraagd over mogelijke lokale elementen of aandachtspunten die vanuit het Hillegoms perspectief van belang zijn in de Nota Verbonden partijen mee te nemen;
- Met elkaar het gesprek gevoerd wordt over de gewenste mate van grip van uw raad op de Verbonden partijen;
- Bij uw raad de behoefte wordt gepeild over:
  - Eventueel gesprekken met verbonden partijen en/of werkbezoeken
  - Eventuele verdergaande afspraken met gemeentelijke samenwerkingspartners over:
    - Wederzijdse informatie-uitwisseling;
    - Verdelingsafspraken over specifieke toezichtrollen / aandachtsvelden
    - Wenselijkheid/haalbaarheid gezamenlijke (intergemeentelijke) commissie "verbonden partijen";

Doel van deze startnotitie is ook vroegtijdig betrokkenheid te organiseren. De startnotitie wordt ter bespreking voorgelegd aan de commissie en gemeenteraad zodat input kan plaatsvinden over dit onderwerp. Het spreekt voor zich dat ook bij het verdere traject dat moet leiden tot de nota Verbonden partijen rekening wij rekening houden met betrokkenheid van de gemeenteraad, griffie en (besturen van) samenwerkingsverbanden. Bij de beleidsvoorbereiding wordt dankbaar gebruik gemaakt van de aanbevelingen uit het HLN-rekenkameronderzoek en andere verschenen rapportages waaronder de aanbevelingen van de ROB vanuit het rapport Wisselwerking.